PROPOSITIONES
THEOLOGICÆ DVÆ
DE QVIBVS HODIE MAXIME
diſputatur clariſſime demonſtratæ.

OMnibus omnia ſe factam clamat Apoſtolica charitas, & vt omnes lucrifaceret, gaudere ſe cum gaudentibus, flere cum flentibus. Nec minus multos Chriſtiana veritas induit vultus, quò variè affectis hominum animis procliuius influat. Sic apud ſanctos Patres in quorum ſcriptis puriſſima relucet, nunc acriori oratione vitia & hæreſes exagitat, nunc dialogorum familiaritate ſe ſe inſinuat, nunc poëtica delicijs delinit animos, nec populares etiam cantilenas ſubire refugit. Pſal. Abeted. S. Aug. *Animaduerto autem hoc tempore non paucos eſſe quos veritas nuda & inornata delectet, & qui verborum apparatu fucum ſibi fieri metuant. Alios autem qui cauillationibus quibuſdam & calumnijs, vim perpetuæ orationis eludant. Cur non igitur vtriſque ſe ſe veritas attemperet, atque iſtis quidem nudæ veritatis ſtudioſis ſe ſe nudam offerat; & iſtorum tenebras & offucias ea luce diſcutiat qua nullam humana ratio clariorem aut certiorem inuenit. Hoc ego conſilio Theologicas propoſitiones duas de quibus hoc tempore ſumma contentione diſputatur clariſſimis demonſtrationibus probare tentaui. Quod ſi vt ſpero conſecutus ſum, nihilqne eſt in ijs quod non ex certis conceſſiſque principijs certaque conſecutionis lege eliciatur, fateatur neceſſe eſt qui in poſterum refragari audeat, non minus grauem ſe humanæ rationi quam diuinæ fidei injuriam inferre: Adeo fides & ratio quæ ab eodem æterni luminis fonte deriuantur, ſic arctè inter ſe cohærent & connexæ ſunt, vt illa violari non poſſit quin hæc quoque pariter violetur.*

PROPOSITIO THEOLOGICA PRIOR
DEMONSTRANDA.

Deeſt interdum alicui juſto gratia ſine qua nec tentationem ſuperare poteſt in ea occaſione in qua peccat, nec orare ſicut oportet ad obtinendam à Deo gratiam contra illam tentationem.

ASSVMTVM THEOLOGICVM I.

DEeſt interdum alicui iuſto gratia efficax tum qua tentationem vincat, tum qua oret ſicut oportet ad obtinendam à Deo gratiam aduerſus tentationem. Alioquin nullus vnquam iuſtus à tentatione vinceretur, vel orare negligeret pro obtinenda aduerſus tentationem gratia.

ASSVMTVM THEOLOGICVM II.

Gtatia efficax ad ſingulos pietatis actus iuſto neceſſatia eſt; adeoque & ad ſuperandam tentationem, & ad orandum ſicut oportet pro obtinenda aduerſus tentationem gratia, cùm oratio non infimum in-

ter pietatis actus locum obtineat. Ita ad vnum omnes S. Thomæ diſcipuli, & eruditiſſimus Pontifex Clemens VIII. in ſcripto quod Pariſiis habetur propria ipſius manu ſubſignatum. Imo & ipſi Theologi qui ab illa propoſitione diſſentiunt quam demonſtrandam ſuſcepimus, doctrinam iſtam de gratiæ efficacis ad ſingulos actus neceſſitate, *doctrinam optimam* eſſe profeſſi ſunt.

Assvmtvm Theol. III.

Gratia efficax ad ſingulos pietatis actus neceſſaria eſt, non ſolùm vt *facilius* fiant, vt aiebant Pelagiani iam dudum ab Eccleſia eam ob rem dãnati, ſed vt abſolutè & ſimpliciter fiant, adeoq; non eſt tantùm & ſecundum quid neceſſaria, hoc eſt vtilis, ſed eſt ſimpliciter & abſolutè neceſſaria.

Axioma per se notvm.

Definitio & definitum æque latè patent. Seu

Definitio & definitum cõuertuntur. Seu

Definitum ſubſtitutum in locum definitionis, & definitio in locum definiti, non mutant ſenſum propoſitionis reliquis vocibus manentibus.

Corollarivm.

Itaque ſi duæ propoſitiones hoc ſolo diſcrimine diſcrepant, vt quod in altera per definitionem, in altera per definitum exprimatur, reliquis propoſitionis vocibus manentibus; prout altera vera eſt aut falſa, aut hæretica aut orthodoxa; altera quoque aut vera erit aut falſa, aut hæretica aut orthodoxa.

Exemplvm.

Si verbi gratia hæc vox *fratres* nihil aliud denotet quam *iiſdem parentibus geniti*: ita vt hæc vox *fratres* ſit definitum, illa vero verba *iiſdem parentibus geniti*, ſit definitio; dico ambas has Propoſitiones:

I. Petrus & Paulus ſunt iiſdem parentibus geniti.

II. Petrus & Paulus ſunt fratres.

eſſe ſimul aut veras aut falſas; nec fieri poſſe vt altera vera, altera falſa ſit.

Definitio I. Tò non poſſe.

Aliquem non poſſe dico, cum potentia quantumuis ad agendum ſtatuatur inſtructa, in actum prodire nequit, vndecumque id accidat; etſi interim in alio ſenſu, eoque proprio & apud homines vſitato vere dici queat *hominem illum poſſe*, quod ſecundum hanc definitionem vere etiam *non poſſe* dicitur.

Exemplũ. Qui ſanos habet oculos ſi in tenebris eſt, vere dicitur *videre non poſſe*, quia facultas videndi quantumuis ſana ſine lumine in actum prodire nequit; etſi interim quod ad videndi facultatem attinet, veram habeat videndi potentiam, ſecundùm quam verè dicitur *poſſe videre*.

Definitio II. Necessarii.

Neceſſarium illud dicitur ſine quo res nullo modo poteſt eſſe, ſicut cibus eſt neceſſarius ad conſeruationem vitæ humanæ; & illud eſt ſimpliciter neceſſarium.

Vel ſine quo res conuenienter eſſe non poteſt; ſicut equus eſt neceſſarius ad iter; & illud eſt tantum ſecundum quid neceſſarium ſeu vtile. Ita S. Thomas plurimis in locis. 1. p. q. 41. a. 2. ad 5. & 2. 2. q. 58. a. 8. ad 2. Et q. 141. a. 6. ad 2. Et 3. p. q. 1. a. 2. c. & q. 46. a. 1. c. & q. 84. a. 5. c.

Nos vero hîc *neceſſarium* appellamus quod eſt *ſimpliciter neceſſarium*, ſecundum id quod dictum eſt in Aſſumto Theol. 3. Quare *neceſſarium* eſt definitum.

Id vero, *ſine quo aliquid eſſe non poteſt*, eſt definitio.

Huius vero definitionis generalis, caſus illi particulares ſunt. Gratiam iuſto neceſſariam vel ad vincendam tentationem, vel ad orandum ſicut oportet pro obtinenda à Deo gratia contra tentationem voco, ſine qua iuſtus non poteſt, vel tentationem ſuperare vel orare ſicut oportet, &c.

Ita vt *gratia ad ſuperandam tentationem vel ad orandum ſicut oportet iuſto neceſſaria*, ſit definitum.

Gratia vero, *ſine qua iuſtus non poteſt, vel tentationem ſuperare, vel orare ſicut oportet*, ſit definitio.

Corollarivm.

Ex axiom. & defin. præcedenti ſequitur ambas has propoſitiones,

I. Alicui iuſto deeſt gratia ad ſuperandam tentationem, vel ad orandum ſicut oportet neceſſaria.

II. Alicui iuſto deeſt gratia ſine qua non poteſt, vel tentationem ſuperare, vel orare ſicut oportet,

eſſe ſimul veras aut falſas; hæreticas aut orthodoxas.

Etenim duæ iſtæ propoſitiones hoc ſolo diſcrimine diſcrepant, vt quod in altera per definitum, in altera per definitionem exprimatur, reliquis verbis manentibus, nempe *deeſt alicui iuſto*. Sed propoſitiones omnes in quibus ea conditio eſt ſunt ſimul aut veræ aut falſæ, &c. Ergo, &c.

PROPOSITIONIS DEMONSTRANDÆ PARS I.

Deeſt interdum alicui iuſto gratia ſine qua tentationem ſuperare non poteſt in ea occaſione in qua peccat. Probatur

Ex corollario præcedenti ſi verũ eſt *deeſſe alicui gratiam ad ſuperandam tentationem neceſſariam*, verum eſt etiam *deeſſe illi gratiam ſine qua tentationẽ ſuperare non poteſt*.

At deeſt interdum alicui iuſto gratia efficax ad ſuperandam tentationem neceſſaria in ea occaſione in qua peccat, ex aſſumt. 1. & 2.

Ergo deeſt interdum alicui iuſto gratia ſine qua tẽtationem ſuperare non poteſt in ea occaſione in qua peccat. Quod erat dem.

PROPOSITIONIS DEMONSTRANDÆ PARS ALTERA.

Deeſt interdum alicui iuſto gratia ſine qua orare non poteſt ſicut oportet ad obtinendam à Deo gratiam contra tentationem in occaſione in qua peccat.

Probatur eodem modo. Deeſt enim interdum alicui iuſto gratia efficax neceſſaria ad orandum ſicut oportet in ea occaſione in qua peccat. Ergo ſubſtituendo definitionem in locum definiti, deeſt interdum alicui gratia ſine qua orare non poteſt ſicut oportet, &c.

MONITVM.

Cum his demonſtrationibus concludo *non poſſe* interdum aliquem iuſtum, vel ſuperare tentationem, vel orare ſicut oportet, id ſemper intelligi volo ſecundum definitionem prius datam τȣ *non poſſe*; adeoque id non impedit quin iuſti omnes *per donum gratuitum naturæ ſuperadditum quo natura corrupta ſanatur & ſanata eleuatur ad operandum bonum vitæ æternæ meritoriũ*, vt docet S. Thomas 1. 2. q 109. a. 2 3. &c. poſſint & orare ſicut oportet, & peccatum vitare, & mandata ſeruare quantum ad ſufficientiam operatiuæ virtutis, etſi vlterius indigeant auxilio Dei interius mouentis, dirigentis & protegentis: quod non omnibus iuſtis ſemper adeſt, & ſine quo tamen, vt idem docet eadem qu. art. 9. & 10. illa omnia reipſa præſtare iuſti non poſſunt, illo ſcilicet vltimo & completo quem definiuimus poſſibilitatis modo.

PROPOSITIO THEOLOGICA poſterior clariſſime demonſtrata.

Non ſemper habent iuſti omnes gratiam interiorem actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccant.

Definitiones vocum præcipuarum quibus vtimur in hâc propoſitione demonſtranda.

DEFINITIO I.

Cogitationem voco quemuis actum intellectus, ſiue deliberatum ſiue indeliberatum.

DEFINITIO II.

Volitionem voco quemuis actum voluntatis, ſiue deliberatum ſiue indeliberatum.

DEFINITIO III.

Gratiam voco miſericordiam Dei per quam hominem iuuat in iis quæ ad pietatem pertinent: ſiue per exteriora adminicula, qualia ſunt prædicatio verbi diuini, miracula, exempla, ſacramenta: ſiue per interiora, qualia ſunt gratia ſanctificans, virtutum habitus, bonæ inſpirationes.

DEFINITIO IV.

Gratiam interiorem voco miſericordiam Dei, per quam interius hominem iuuat in iis quæ ad pietatem pertinent: ſiue per dona habitualia, ſiue per auxilia actualia.

DEFINITIO V.

Gratiam interiorem actualem voco miſericordiam Dei, per quam interius motum mentis operatur in iis quæ ad pietatem pertinent. Ita D. Thomas de ver. q. 24. art. 14. Pro duplici vero mentis facultate intellectu & voluntate, duplex etiam eſt gratia actualis. Itaque

DEFINITIO VI.

Gratiam actualem intellectus voco mi-

Digitized by Google

ſericordiam Dei per quam interius piam cogitationem in intellectu operatur.

Definitio VII.

Gratiam actualem voluntatis voco miſericordiam Dei per quam interius piam volitionem in voluntate operatur.

Monitvm.

Non hîc diſputo an Deus piam cogitationem & piam volitionem immediatè per ſe ipſum in voluntate operetur, an vero mediantibus tantùm quibuſdam qualitatibus tranſitoriis, vt recentioribus Thomiſtis viſum eſt; ſed ſufficit mihi piam cogitationem & piam volitionem in gratiæ actualis conceptu ita contineri, vt cū hæc adſint gratia actualis ſit; & ſine his eſſe non poſſit; neque fieri queat quin ſubſtituendo definitionem in locum definiti, duæ illæ Propoſitiones.

I. *Homo non habet piam cogitationem vel piam volitionem circa aliquod obiectum.*

II. *Homo non habet gratiam actualem circa aliquod obiectum.*

Sint ſimul veræ aut ſimul falſæ.

Definitio VIII.

Peccatum voco dictum, factum, concupitum contra legem æternam. Ita Aug. l. 22. contra Fauſtum c. 27. Qua definitione omnia peccata tam mortalia quam venialia comprehendo.

Definitio IX.

Peccare per ignorantiam voco cum quis plane neſciens aliquid eſſe peccatū ſine vllo conſcientiæ ſcrupulo aliquid facit quod non debet facere: vt cum Iudæi etiam leues ob cauſas repudium dicebant vxoribus. Ethnici vero plerique liberos recens natos vel exponebant vel etiam occidi iubebant, id ſibi licitum eſſe arbitrati.

Definitio X.

Peccare per conſcientiam erroneam voco cum quis illud facit, quod non ſolum credit eſſe peccatum, ſed firmiter credit eſſe opus maximè honeſtum, Deoq; ipſi gratiſſimum; ita vt non ſolum quis putet ſe non peccare cum illud facit, ſed contra ſe peccaturum ſi non faceret; vt cum Iudæi Apoſtolos perſequendo exiſtimabāt, Chriſto ipſo teſte, obſequium ſe præſtare Deo. Qua de re Bern. ep. 77. ad Hug. c. 4. *Si ignorantia numquam peccatur, quid ergo cauſamur aduerſus occiſores Apoſtolorum, quoniam quidem neſcierunt non ſolum malum eſſe interficere illos, ſed inſuper quoq; id faciendo arbitrati ſunt obſequiū ſe præſtare Deo.*

Definitio XI.

Peccare per incogitantiam, ſubreptionem, & inconſiderantiam voco, cum quis inter peccandum nullo modo cogitat id quod facit æquum ſit an iniquum: Etſi fortaſſe ſi animum aduerteret, non ignoraret illud ſibi minime eſſe faciendum. Vt enim recte docet Aug. de Trin. l. 10. c. 5. *Aliud eſt rem non noſſe, aliud de re non cogitare. Neque enim*, inquit, *multarum doctrinarum peritum ignorare grammaticam dicimus cum eam non cogitat, quia de medicina arte tunc cogitat*; ſiue vt ait S. Thomas 1. 2. q. 77. a. 2. *Nihil prohibet aliquid ſciri in habitu, quod tamen actu non conſideratur.* Plena eſt hominū vita talibus peccatis quæ per ſubreptionem & incogitantiam fiunt.

Definitio XII.

Peccare per paſſionem voco, cum *ille qui eſt in paſſione conſtitutus*, vt docet S. Thomas 1 2 q. 77. a. 2. *non conſiderat in particulari & in actu, id quod ſcit in vniuerſali & in habitu; puta intemperantiam in cibo eſſe fugiendam, in quantum paſſio impedit talem conſiderationem.* Sic peccare Ariſtoteles docet eos quos incontinentes vocat l. 7. Ethicor. c. 3. & poſt eum S. Thomas loco cit.

Definitio XIII.

Peccare per malitiam voco, quando quis ſciens & volens inordinata voluntate, plus diligit aliquod bonum temporale, puta diuitias & voluptatem, quam ordinem rationis, vel legis diuinæ, vel charitatem Dei. *Cum enim malum nihil aliud ſit quam priuatio alicuius boni; per hoc quod quis ſcienter vult diſpendium pati in aliquo ſpiritualium bonorum, vt potiatur aliquo temporali bono, dicitur ex certa malitia vel induſtria peccare, quaſi ſcienter malum eligens.* Ita S. Thomas 1. 2. q. 78 a. 1.

Corollarivm I.

Peccata per ignorantiam & peccata per conſcientiā erroneam ad vnū genus referri poſſunt quod vniuerſim dicitur, peccare per ignorantiā. In eo enim cōueniunt quod abſit à mente peccātis cognitio rei faciendæ, tum vniuerſalis & in habitu, tum particularis & in actu. Peccata vero per incogitantiam & peccata per paſſionem ad vnum itidem genus pertinent, quod peccare per infirmitatem dicitur. In eo enim conueniunt & à prioribus diſcrepant quod habeat qui per incogitantiam & paſſionem peccat cognitionem rei faciendæ in

vniuerſali & in habitu, non habeat vero interim dum peccat, in particulari & in actu; quod aliter vocatur conſideratio ſeu animaduerſio.

COROLLARIVM II.

Peccata omnia ſecundùm cauſas interiores conſiderata ad illa tria genera reduci poſſunt, *ignorantia*, *infirmitatis*, & *malitia*: eſtque illa diuiſio in ſuo genere adæquata. Ita S. Th 1. 2. q. 76. & 78. a. 1.

DEFINITIO XIV.

Vitare peccatum voco, ab aliquo peccato quod periculum eſt ne admittatur ita abſtinere, vt non aliqua praua cupiditate id facias, ſicut clauus clauo pellitur; ſed ex pio in Deum affectu.

DEFINITIO XV.

Gratiam actualem ad vitandum peccatũ voco qua homo iuuatur ad vitandũ peccatum.

DEFINITIO XVI.

Iuuari homo dicitur ad vitandum peccatum, vel ex parte intellectus per inſpirationem piæ cogitationis, vel ex parte voluntatis per inſpirationem piæ volitionis, cum per alterutram remouetur id quod ex parte intellectus, vel ex parte voluntatis animam impedit ne moueatur ad abſtinendum à peccato.

ASSVMTVM THEOLOGICVM GENERALE.

Ignorantia ex parte intellectus per quam fit *vt lateat* aliquid eſſe peccatum, vel etiam certo credatur non eſſe peccatum; & infirmitas ex parte voluntatis per quam fit *vt non delectet*, vel facere bonum, vel à peccato abſtinere, *vitia ſunt quæ impediunt animam ne moueatur ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abſtinendum.* Ex Aug. l. 2. de pecc. mer. c 17.

COROLLARIVM *ex hoc aſſumto & Def.* 16.

Tum demum homo dicitur habere gratiam actualem qua iuuatur ad vitandum peccatum, vel ex parte intellectus, vel ex parte voluntatis, cum per inſpirationem piæ cogitationis *innoteſcit ei quod latebat*, vel per inſpirationem piæ volitionis *ſuaue fit ei quod non delectabat*. Vt etiam tradit ibid. S. Aug. his verbis: *Vt autem innoteſcat quod latebat & ſuaue fiat quod non delectabat, gratia Dei eſt quæ hominum adiuuat voluntates.*

AXIOMATA

Vel naturaliter nota, vel præcedentium definitionum manifeſtè conſectaria.

AXIOMA I.

Qui nullam habet cogitationem nullamque volitionem circa aliquod obiectum puta de vitando peccato, non habet piam cogitationem vel piam volitionem circa illud obiectum.

AXIOMA II.

Nihil volitum quin præcognitum. Vnde manifeſtè ſequitur eum qui nullam habet cogitationem circa aliquod obiectum, nullam etiam circa illud obiectum volitionem habere, ac proinde nec piam.

COROLLARIVM.

Qui nullam habet cogitationem de vitando peccato, nullam habet etiam gratiã actualem ad vitandum peccatum. Id manifeſte ſequitur ex duobus præcedentibus Axiomatis, & definitione gratiæ actualis. Qui enim nullam habet cogitationem de vitando peccato, nullam habet circa vitandum peccatum piam cogitationem vel piam volitionem. Habere autem gratiam actualem eſt habere piam cogitationem vel piam volitionem ſibi à Deo inſpiratam. Ergo qui nullam habet cogitationem de vitando peccato, nullam etiam habet gratiam actualem ad vitandum peccatum.

AXIOMA III.

Qui peccauit per ignorantiam ſiue ſimplicem ſiue erroneam ac proinde ex def. 9. & 10. neque ſciens neque cogitans ſe peccare. Item qui peccauit per incogitantiam nullo modo aduertens ſe peccare, vel per paſſionem eo modo quo dictum eſt in def. 12. hoc eſt actu ſolum conſiderans quod libebat, non quod licebat, in his omnibus caſibus qui peccauit, nullam habuit cogitationem de vitando peccato: quod in duobus prioribus ne in vniuerſali quidem & in habitu cogitauit eſſe peccatum, in duobus vero poſterioribus cogitauit quidem in vniuerſali & in habitu, ſed in particulari & in actu non conſiderauit nec cogitauit eſſe peccatum. Vnde patet contra hypotheſim pugnare, quod talis habuiſſe dicatur piam cogitationem de vitando peccato.

COROLLARIVM I.

Ergo nec gratiam actualem habuit ad vitandum peccatum, ex Coroll. Axiom. 2.

COROLLARIVM II.

Multo etiam minus talis dici poteſt in his omnibus caſibus habuiſſe gratiam actualem qua iuuetur ad vitandum peccatum, ſecundum def. 16. & eius Corollarium, hoc eſt inſpirationem piæ cogitationis per quam ei innotuerit quod latebat, & inſpi-

rationem piæ volitionis per quam ei ſuaue factum ſit quod non delectabat. Supponimus enim ei nihil de nouo innotuiſſe quod eum ante lateret, & nihil ei ſuaue factum eſſe quod ante eum non delectaret: quia ſublata cogitatione circa aliquod objectum, tollitur actualis notitia in intellectu & actualis delectatio in voluntate circa illud objectum.

ASSVMTA THEOLOGICA
Ex præcedentibus clara, vel experientia notiſſima.

ASSVMTVM I.

Iuſti interdum peccant vel ex ignorantia ſiue ſimplici ſiue cum errore coniuncta; vel ex infirmitate, hoc eſt per incogitantiam & paſſionem. Probatur ex diuiſione peccatorum in peccata ex ignorantia, ex paſſione, & malitia. Nemo enim dixerit iuſtos numquam peccare niſi ex certa malitia; ergo peccant interdum vel ex ignorãtia, vel ex paſſione. Sed de vno quoque ſpeciatim agere, non abs re erit. Ergo ſit

ASSVMTVM II.

Iuſti interdum peccant per ignorantiam, ſecundum definit. 9. Hinc Aug. de Spir. & litt. c. vlt. *In multis offendimus omnes, dum putamus Deo quem diligimus placere, vel non diſplicere quod facimus; & poſteà per ſcripturam eius, ſiue certa & perſpicua ratione commoniti cum didicerimus quod ei non placeat, pœnitendo deprecamur vt ignoſcat. Plena humana vita eſt documentis talibus.* Et lib. 6. in Iul. c. 16. *Omni reatu omnium malorum caret baptizatus, non omnibus malis Numquid caret ignorantia malo per quod à neſcientibus innumera perpetrantur mala.*

EXEMPLA. Petrus cum à Paulo reprehenſus eſt quod non rectè ingrederetur ad Euangelij veritatem, qui certè non cogitabat tum ſe peccare.

Fabiola, quæ viuente marito alium duxit, quia *perſuaſerat ſibi*, inquit Hieronymus in eius Epitaphio, *& putabat à ſe virum iure dimiſſum; nec Euangelij vigorem nouerat in quo nubendi vniuerſa cauſatio viuentibus viris fœminis amputatur. Dum multa diaboli vitat vulnera, vnum incauta vulnus accepit.* Quod peccatum lethale fuiſſe tum eius natura indicat; tum Hieronymus, qui *naufragium* eam feciſſe per culpam hanc ſignificat, nec niſi per publicam pœnitentiam ad Eccleſiæ Communionem admiſſam fuiſſe.

Libellatici qui libellos Magiſtratibus offerebant, vel à magiſtratibus recipiebant, quibus ſacrificaſſe videri poterant, quos S. Cyprianus in Ep. ad Anton. id feciſſe teſtatur *quod exiſtimantes ſibi ſatis eſſe quod non ſacrificauiſſent, errore decepti erãt.*

Multi ſunt qui diſpenſationibus ſine idoneâ causâ obtentis plena ſecuritate faciunt quod eis facere non licet; quos tamen ſecundum ſapiẽtiores Theologos illæ diſpenſationes ſine idonea cauſa conceſſæ à peccato coram Deo non eximunt.

Pueri multi præſertim ruſtici, parentum vel paſtorum incuriâ in ſumma Chriſtianæ pietatis ignorantia educati, partam plerumque in baptiſmo innocentiam perdunt iis peccatis quæ peccata eſſe neſciunt; nihil vero minus norunt quam aduerſus ingruentes tentationes, Dei gratiam eſſe implorandam.

ASSVMTVM III.

Peccant interdum iuſti per conſcientiam erroneam, ſecundùm quod dictum eſt in defin. 10. Quales ſunt boni alioquin viri qui habent zelum, ſed non ſecundùm ſcientiam.

EXEMPLA. Multi ex Iudæis ad Chriſtum conuerſis imprudido legis zelo ducti Gentiles cogebant judaïzare, eo ipſo obſequium ſe præſtare Deo arbitrati, cum tamen peccarent, vt docet Paulus.

S. Cyprianus, cum anabaptiſmum totis animi viribus tueretur, & ob hanc cauſam commotior in Stephanum Papam inſurgeret. *Quam tamen*, inquit Auguſt. *in candidiſſimo pectore maculam ſanguis pro Chriſto effuſus abſterſit.*

ASSVMTVM IV.

Iuſti interdum peccant per incogitantiam, inconſiderantiam, ſubreptionem. Hinc iuſti omnes cum Dauide ad Deum quotidie clamant, *Delicta quis intelligit! Ab occultis meis munda me Domine.* Hinc omnes Sacerdotes in ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio veraciter & humiliter ſe illud offerre dicunt, *pro innumerabilibus peccatis & negligentijs & offenſionibus ſuis*; quod profectò intelligi ſolùm poteſt de peccatis quæ incogitantibus excidunt.

Huc etiam referri debet, vel ad ſuperiora, quod parum intereſt, quod docet Chryſoſt. hom. 11. in 1. ad Corinth. *Ideo Paulum de ſeipſo dixiſſe Nihil mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum, eo quod in ijs peccare potuiſſet, quæ peccata eſſe ignoraſſet.* Et quod ait Hom. 6. in Matth. *Nos in dies*

iudicij puniendos, non ob ea ſolùm quæ peccata fuiſſe cognouimus, ſed ob ea etiam quæ non nouimus. Exempla referre ſuperuacaneum eſt, cum ea quiſque ex ſeipſo petere poſſit. Nullus enim eſt qui non quotidie experiatur in multis ſe peccare, quæ inter peccandum nullo modo aduertit, ſed poſtea tantum cum conſcientiam diligentius excutit.

Assvmtvm V.

Peccant interdum iuſti ex paſſione ad eum modum qui notatus eſt in Defin. 12. quæ eſt S. Thomæ; cum *qui eſt in paſſione conſtitutus non conſiderat actu & in particulari id quod facit, ſibi non eſſe faciendum; licet id nouerit in vniuerſali & in habitu.*

Sic iuſti natura iracundi multa faciunt per iram, quæ irâ durante iuſtiſſima ſibi videntur, quorum tamen poſteà maximè eos pœnitet. Facile poteſt contingere, vt qui blaſphemandi conſuetudinem contraxit, etſi ad Deum conuerſus præſertim in conuerſionis initio, ſi ab irâ corripiatur, in blaſphemiæ verba cũ ſcandalo prorumpat.

Ardentior in amicos vel propinquos affectus, ita plerumque excæcat viros alio quin bonos, vt eorum cauſa ea ſine peccato ſe facere certò credant, quæ ſine peccato fieri nullatenus poſſunt; vt cum viri pietatis opinione ſpectabiles ex reditibus Eccleſiaſticis, quæ ſunt patrimonia pauperum, propinquos ditant, vel Eccleſiaſticas dignitates non dignioribus, ſed amicis & propinquis ſuis conferunt, etiam plerumque indignis.

PROPOSITIO DEMONSTRANDA.

Non ſemper habent iuſti omnes gratiam interiorem actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccant.

Aliqui iuſti interdum peccant vel per ignorantiam, vel per conſcientiam erroneam, vel per inecogitantiam, vel per paſſionem ex aſſumptis ſuperioribus.

At qui ſic peccant non habent gratiam actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccant, ex axiomatis.

Ergo non ſemper habent iuſti omnes gratiam interiorem actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccant. *Quod erat demonſtrandum.*

PROPOSITIONES *Conſectaria duæ.*

Propositio I.

Nihil prohibet alicui interdum iuſto deeſſe gratiam actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccat mortaliter & à iuſtitia excidit.

Probatur. Nihil prohibet ea peccata quæ à iuſtis per ignorantiam vel per paſſionem quandoque committuntur eſſe interdum peccata mortalia, vt patet exemplo Fabiolæ, Libellaticorum; & illorum qui ex carnali in propinquos affectu, Eccleſiæ bona ſubleuandæ pauperum inopiæ deſtinata in diuites effundunt: eorum denique puerorum qui male educati, per ignorantiam in peccata mortalia labũtur.

At in eiuſmodi peccatis, quæ qui committunt vel neſciunt propter ignorantiam, vel non aduertunt propter paſſionem ſe peccare, non adeſſe peccantibus gratiam actualem in ea occaſione in qua peccant, demonſtratum eſt.

Ergo nihil prohibet alicui interdum iuſto deeſſe gratiam actualem ad vitandum peccatum in ea occaſione in qua peccat mortaliter, & à iuſtitia excidit, quod erat demonſtrandum.

Propositio II.

Non ſemper adeſt iuſtis gratia actualis ad obtinendam à Deo gratiã contra tentationem peccati in ea occaſione in qua peccant, cum deeſt illis gratia actualis ad vincendum illud peccatum.

Probatur. Cogitatio de obtinenda à Deo gratia contra tentationem peccati non poteſt eſſe ſine aliqua cogitatione de vitando peccato.

At in ſuperioribus demonſtratum eſt, iuſtos interdum peccare etiam mortaliter ſine vlla cogitatione de vitando peccato, & tum non habere gratiam actualem ad vitandum peccatum.

Peccant ergo interdum iuſti ſine vlla cogitatione de obtinẽnda à Deo gratia contra tentationem peccati.

At qui nullam habet cogitationem de obtinenda à Deo gratia contra tentationem peccati, non habet gratiam actualem pro obtinenda illa gratia, vt ex dictis de gratia actuali ad vitandum peccatum facile colligere eſt.

Ergo non ſemper adeſt iuſtis gratia actualis ad obtinendam à Deo gratiam contra tentationem peccati in ea occaſio-

Digitized by Google

ne in qua peccant, cum deeſt illis gratia actualis ad vincendum illud peccatum. *Quod erat demonſtrandum.*

ALITER.

Pueri poſt baptiſmũ apud infideles educati, vel etiam apud Chriſtianos, ſed parentum incuria de Chriſtianæ pietatis officiis nihil prorſus edocti, quales nimium multi ſunt, præſertim in agris; vt ſupra dictum eſt, dum primo lethali peccato iuſtitiam in baptiſmo partam amittunt, nihil minus cogitant quam de Dei gratia aduerſus tentationem imploranda, cum ſupponamus quod nimium ſæpe contingit, prorſus eos neſcire, gratiâ Dei ſe aduerſus peccari tentationes indigere.

At ex principiis ſupra poſitis, qui peccauit nullam prorſus habens cogitationem de gratia Dei imploranda, non habuit gratiam actualem pro implorãda Dei gratia.

Ergo poteſt contingere vt iuſtus mortaliter peccet nullam habens gratiam actualem, vel ad vitandum peccatũ, vel ad gratiam Dei implorandam. *Quod erat Demonſtrandum.*

OBIECTIO

Aduerſus demonſtratæ Propoſitionis præcipuum fundamentum:

Hoc vnum obiici poſſe vir Doctiſſimus exiſtimauit; iuſtum quidem qui peccat vel per ignorantiam ſimplicem, vel per conſcientiam erroneam, vel per incogitantiam, vel per paſſionem, non habere dum peccat piam cogitationem de vitando eo peccato, quod eſſe peccatũ vel ignorat vel non cogitat; nihil tamen obſtare quin habeat piam cogitationẽ de vitando generatim peccato, adeoque gratiam actualem.

RESPONSIO.

Reſpondeo I. Vnumquemque ſua ipſius experientia notum habere, ſępe à nobis peccari præcipuè per ſubreptionem & incogitantiam, & interdum per paſſionem, ſine vlla cogitatione de vitando peccato ſiue generatim ſiue in particulari.

Reſpondeo II. Non hîc quæri an iuſtus qui peccat habeat ſemper aliquam gratiam actualem, necne: ſed an habeat gratiam actualem ad vitandum peccatum quod committit. Nemo enim verbi gratia negare poteſt quin S. Petrus cum Antiochiæ ſe à gentilibus ad Chriſtum conuerſis ſubtrahebat, multas habuerit pias cogitationes, puta Iudæos ſuæ curæ præcipuè eſſe commiſſos, ac proinde illorum infirmitati ſibi eſſe conſulendum: ſed quæritur vtrum habuerit illam piam cogitationem & piam volitionem quibus à peccato illo retraheretur. In his enim conſiſtit gratia actualis ad vitandum peccatum. Non habuiſſe autem manifeſtum, eſt quia ſupponimus Deum, vt illius exemplo paſtores omnes humilitatem doceret, ſubtraxiſſe illi ad tempus veritatis lumen quo perſpiceret id quod à Paulo didicit, non rectè ſe ambulare ad Euangelij veritatem, & reprehenſione dignum eſſe quod ſibi laude dignum videbatur. Vnde Doctiſſimus Pontifex Gelaſius B. Petro *imbellem inſcitiam* attribuere non veretur.

Quare dum aliquis peccat per conſcientiam erroneam, quamuis cogitationem haberet de vitando generatim peccato, illa tamen cogitatio nequaquam dici poſſet gratia actualis ad vitandum peccatum: quia quamdiu homo conſcientiam illam erroneam habet, non ſolùm non iuuatur ad vitandũ peccatũ illa cogitatione de vitando generatim peccato, ſed potius per illam ad faciẽdum id quod peccatum eſſe neſcit magis impellitur. Vt enim docet S. Thom. 1.2. q 76. a. 1. *Conferens de agendis vtitur quodam ſyllogiſmo, cuius concluſio eſt indicium, ſeu electio, vel operatio. Actiones autem in ſingularibus ſunt: Vnde concluſio ſyllogiſmi operatiui eſt ſingularis. Singularis autem propoſitio non concluditur ex vniuerſali, niſi mediante aliqua propoſitione ſingulari.* Itaque cum illa cogitatio de peccato generatim vitando non poſſit menti præſtare niſi propoſitionem illam vniuerſalem. *Omne peccatum eſt vitandum:* Vt homo iuuetur per illam ad vitandum peccatum; oportet vt aſſumat. *At quod mihi nunc faciendum occurrit, eſt peccatum:* Vnde concludet. *Ergo vitandum eſt.*

Sin vero per conſcientiam erroneam ita diſpoſitus ſit vt non modo non exiſtimet id quod faciendum occurrit eſſe peccatum, ſed contra certo credat ſe peccaturum ſi non faceret, hoc clarius eſt tunc ita concluſurum.

Omne peccatum eſt fugiendum.

Atqui peccarem niſi facerem id quod faciendum occurrit; puta niſi ego Saulus poteſtate mihi à principibus data vterer ad perſequendos Chriſtianos legis inimicos.

Ergo hoc mihi faciendum eſt

Vbi vides in illo caſu cogitationem de vitando generatim peccato officere potius quam iuuare ad vitandum peccatum.

FINIS.